

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ג' אייר תש"פ | דף היומי בבלי: שבת נב.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ת"ע עד תחילת סימן תע"א.
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה השליכו' עד 'ומכאן'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ג משנה טו עד עד סוף הפרק

מרטיט: השיחה האחרונה של הרב ישעיהו הבר ז"ל לתלמידיו | כמה צריך לשלם על 'הנשמה'
במשך 87 שנים? | האם מותר לתלמיד לעקוף את רבו בכביש? | 1876

על דא ועל הא

**"נכנסתי לסלון, ואני רואה בלגן גדול... בני ביתי הסבירו לי
שהבלגן הוא חלק מתהליך יצירת סדר חדש לכבוד פסח. העולם
כולו עובר כעת סדר חדש, בורא עולם מטלטל את הבריאה,
'עושה בלגן' בדרך ליצירת סדר חדש, ואנחנו עומדים בפעמים..."**

מרטיט: השיחה האחרונה שהקליט הרב ישעיהו הבר ז"ל עבור תלמידי הישיבה בה כיהן כר"מ

את ההורים המבוגרים שלהם? גמילות החסדים. כמה השכמת בית המדרש נמנעת, שחרית וערבית? כמה מידת הכנסת אורחים נסגרה? אני לא מעלה על דעתי תקופה ארוכה כמה שבתות שלא היו לי אורחים בשולחן שבת או בסתם יום של חול. ביקור חולים - אסור לבקר בבתי החולים כמעט. הכנסת כלה - איך נראות חתונות היום? מצב של הלווית המת - כמה לוויית של מניין אנשים. מעט מאוד בני אדם. ועולה על כולנה הקושי בתלמוד תורה - הישיבות, וישיבות בין הזמנים. כמה התורה נמצאת במצב של חוסר חס ושלום. מבהיל לחשוב. שלושת עמודי העולם - תורה, עבודה, גמילות חסדים, כולם רופפים. איך אפשר להתקיים כך ה"י?

הקב"ה מטהר את האוויר בעולם. ארץ ישראל התרוקנה מרבבות גויים. גם העובד הרומני שלנו חזר. איך זה שמאות אלפי יהודים ששוהים בחו"ל חזרו ארצה. כל מקומות התרבות והבילוי נסגרו, ששם נעשים כל המעשים הטמאים בעולם. קיבלתי אמש מייל מפרופסור גדול, מנהל מחלקה מהמחלקות החשובות בארץ. אנחנו עובדים יחד. עד כה לא זכה ללכת בדרך התורה. בשנה שעברה בערב פסח הוא קיבל הגדה של פסח 'הגדה

שלום וברכה בני הישיבה האהובים. נכנסתי לסלון בבית, ואני רואה בלגן גדול. הכל מלא חפצים פזורים שמקומם תמיד במרפסת השירות. מכונת הכביסה, סמרטוטים, קופסאות, מקלות ספונג'ה. הכל בלגן. בני ביתי הסבירו לי למרבה הפליאה שלי, שהבלגן הוא חלק מתהליך יצירת סדר חדש. לכבוד פסח מנקים ומסדרים את המרפסת, אז הסלון כרגע בלגן. תבוא מחר, תראה את הסלון מסודר ואת המרפסת חדשה. "העולם כולו עובר כעת סדר חדש. בורא עולם מטלטל את הבריאה, מטלטל את העולם, מרגיז ממלכות. עושה בלגן בדרך ליצירת סדר חדש, ואנחנו עומדים בפעמים. אני פותח את הסידור בשחרית: אֵלו דְּבָרִים שְׁאֵדָם אוֹכֵל פְּרוֹתֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהִקְרָן קִימַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלו הֵן. כְּבוֹד אָב וָאֵם. וְגַמְלֵי חֲסִדִים. וְהַשְׁכַּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ. שְׁחִרְיַת וְעִרְבִית. וְהַכְנָסַת אֲוָרְחִים. וּבִקּוּר חוֹלִים. וְהַכְנָסַת כֶּלֶה. וְלוֹוֵית הַמֵּת. וְעִיּוֹן תַּפְּלָה. וְהַבָּאת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגְדַּת כָּל־מִבְהִיל כִּמָּה אֲנַחְנוּ חוּוִים כֵּעַת יְרִידָה בְּכָל אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הָאֵלֶּן. אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים עַל כִּיבוֹד אָב וָאֵם: כִּמָּה אֲנָשִׁים מְנוּעִים מִלְּבַקֵּר

אני כבר שלושה שבועות לא יצאתי מהבית, וגזרתי על עצמי בידוד, וזה הזמן לבקש מהבחורים סליחה שלא הכנסתי אותם הביתה בפורים, כי גזרתי על עצמי בידוד בגלל מצבי הרפואי. הבנו יותר מוקדם את החובה לשמור.

היום קורה לנו הרבה שמתפללים ביחידות, וזה הזדמנות למצוא פינה בבית להתבודד בתפילה ולכוון יותר.

נגיף הקורונה, יותר קטן מחיידק. מדברים על גודל של חיידק שהנגיף הוא מאית ממנו. הנגיף הזה עוצר את כל העולם, מעצמות ומנהיגים. הכל מושבת. על מנת לראות את הנגיף צריכים מיקרוסקופ אלקטרוני. במיקרוסקופ רגיל אי אפשר. אז אני, האפס הקטן זוכה לדבר עם מלכו של עולם!! צריך לחשוב על זה, צריך לצייר איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו. לכמה קרבת ה' אפשר להגיע.

בסיום ביקש הרב הבר לשמור על קדושת הדיבור, כדברי חז"ל שבחורי ישראל מתים בעוון ניבול פה ויתומים ואלמנות אינם נענים. "הקב"ה שוכן במקום טהור. אנחנו נמצאים במצב שהקב"ה עושה סדר חדש, ויה"ר שנזכה לקבל פני משיח צדקנו".

ופשרה' של הרב משה גרילק, ושם למד יותר על עשרת המכות. אז הוא כותב לי שהוא התקשה להבין את מכת בכורות, איך יכול להיות שבערב אחד מתו בכל בית. אז כעת מגיפת הקורונה ממחישה לו את מכת בכורות, וזו המכה ה-11, וזה מטלטל אותו ממש. הבורא שלח כדי לגרום לאנשים להיות יותר טובים. אנשים רחוקים, המכה מטלטלת אותם.

הגר"ח פרידלנדר זצ"ל התבטא בעת חוליו האחרון, שמגיעים לעודד אותו אבל הוא לא צריך שום עידוד, כי הוא חש קרבת אלוקים כפי שהוא לא חש מעולם, אז הוא לא צריך עידוד.

כדי להתמודד, להחזיק במצב הזה, צריכים להתחזק במצב של קרבת אלוקים. אני זוכר שהיינו צעירים בישיבה, היה לנו מנהג ללכת לקראת צאת השבת להגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל לשמוע שיעור, וזה היה תקופה שר' מיכל היה בצרה גדולה. שמעתי אותו חוזר ואומר פעם אחר פעם: 'עמו אנוכי בצרה'. כמה פעמים חזר על זה - הרגשנו את המילים האלו, 'עמו אנוכי בצרה'. הדרך לעבור תקופה כזו, זה לחוש שהקב"ה נמצא איתנו בתוך הבידוד, אנחנו בבידוד אבל הקב"ה איתנו.

חדשות מהעולם היהודי

היכלי הישיבות, בתי המדרש ובתי הכנסת סגורים. אף על פי כן: כך מתחילים היום את זמן קיץ תש"פ בארץ הקודש

גדולי ישראל בהוראה מיוחדת וחריגה למרביצי התורה, ללומדיה ולנשות ישראל בשל המצב

והמשגיחים שליט"א, עם פתיחת זמן קיץ בס"ד, מחובתנו בימים אלו לסייע בכל כוחנו לתלמידים נ"י, ע"י שיעורים, שיחות וועדים כנהוג בכל ישיבה וישיבה, ע"י הטלפון. אך כדי שיוכלו ללמוד ולהתגבר על הקשיים, הדבר מוכרח גם שיתנהל קשר בין הרבנים שליט"א והתלמידים באופן אישי שזה מביא להתעלות בתורה ויר"ש".

"ולכן ראינו לנכון לבקש שכל הישיבות יסדרו שאחד מרבני הישיבה דהיינו ראשי הישיבה, המשגיחים והרמ"ם שליט"א וכן ע"י המשיבים שליט"א, ישוחחו עם כל תלמיד ותלמיד פעם בשבוע ויותר כפי הצורך דרך הטלפון ויראו שמסודר עם חברותות בטלפון או עם אחד מבני הבית, ושאר צרכי התלמידים נ"י".

את מכתבם מסיימים מרנן הגר"ח קנייבסקי והגר"ג אדלשטיין שליט"א "יהי רצון שנזכה לעסוק בתורה כמקדם".

במכתב נוסף המתפרסם הבוקר פונים גדולי ישראל לנשות ישראל. תחת הכותרת "מכתב עוז לבית יעקב אלו הנשים" כותבים גדו"י "קריאה גדולה לבית יעקב אלו הנשים, אשר מגדלות את בניהן כל השנה כולה לתורה ומצוות, ולאור המצב יש להן כעת

בשל המצב השורר בארה"ק הורו מרנן הגר"ח קנייבסקי והגר"ג אדלשטיין שליט"א כי היום יתחילו אלפי בחורי הישיבות את 'זמן קיץ' מביתם, ראשי הישיבות ימסרו שיעורים בטלפון. גדולי ישראל לנשות ישראל: "לייחד חדר בבית שבו ילמדו הבנים בשעות הסדרים"

בהוראת גדולי ישראל מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ומרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א אלפי בחורי הישיבות ואברכי הכולל יתחילו היום (ראשון) את 'זמן קיץ'. זמן הקיץ שיפתח היום יפתח באופן חריג זאת בשל המצב השורר בארץ ובעולם כולו עם התפשטות נגיף הקורונה, ויתקיים באופן טלפוני בלבד כאשר היכלי הישיבות יהיו סגורים לעת עתה. במכתב שפורסם הבוקר פונים גדולי ישראל לראשי הישיבות והמשגיחים לקיים שיעורים ושיחות באופן טלפוני לרווחת הבחורים ולשמור עימם על קשר שבועי.

במכתב שפורסם הבוקר ב'יתד נאמן' כותבים גדולי ישראל: "לכבוד ידידנו הגאונים מרביצי התורה ראשי הישיבות הקדושות

בכל יום, ולכן האחריות הגדולה תהא מוטלת על האברכים עצמם בלבד.

ה. יש לקבוע חדר או מקום קבוע בכל בית לסדר הלימוד בימים אלו.

ו. הלימוד צריך להיות מסכת קבועה וזמנים מסודרים, שלא יהיה רפיון ח"ו.

ז. הדרך הרצויה היא שכל אחד יקבע חברותות ללימוד, עם אחד מבני המשפחה כגון אחים או אב עם בנו, או בטלפון עם החברותא שנוח לו.

ח. התפילות יהיו בזמנים קבועים.

ט. יש להקפיד על זמן ללימוד ספרי מוסר כל יום, ואפשר גם ללמוד בשבועות אלו של ימי הספירה מסכת אבות ואבות דרבי נתן, ויש עצה מועילה ללמוד כעת ספר 'חפץ חיים'.

י. יש להיזהר מאוד בכיבוד אב ואם, וכאשר נמצאים בבית יש

חובה גם על הבחורים נ"י לעזור כשנצרך. ועל כל אחד לראות איך הימצאותו מביא לאווירה נעימה בבית.

תפקיד מיוחד להיות לעזר בלימוד התורה, ע"י שייחדו חדר בבית שבו ילמדו הבנים בשעות הסדרים."

"ולפי גודל הקושי כך יגדל שכרם של הנשים בעוה"ב וגם בעוה"ז ויראו נחת לרוב מכל יוצאי חלציהם אכ"ר. ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ובזכותן עתידין להיגאל".

בתוך כך, ביום שישי האחרון פרסמו גדולי הדור מרנן הגר"ח קנייבסקי והגר"ג אדלשטיין שליט"א הנחיות מפורטות לקראת תחילת זמן קיץ שייחל היום, בהוראות שפורסמו נכתב:

א. זמן קיץ מתחיל ביום ראשון ב' אייר.

ב. כל תלמידי הישיבות גדולות ותלמידי הישיבות לצעירים מתחילים מיום א' הבעל"ט (היום) ללמוד בביתם במתכונת של ג' סדרים ביום.

ג. גם אלו שצריכים לעזור בבית וכו' יראו ללמוד לכל הפחות

ב' סדרים (סדר א' ובנוסף סדר ב' או סדר ג') בכל יום.

ד. אברכי הכוללים שליט"א יתחילו גם הם את זמן קיץ אך דרגל המצב אי אפשר ליתן שום כללים כמה יכול כל אברך ללמוד

סגולות וישועות

**כאשר השתחרר הזקן מביה"ח אמרו לו כי עליו לשלם
10,000 דולר בעד השימוש במכונת ההנשמה. החל הזקן
לייבב בבכי. נכמרו רחמיהם עליו והחליטו לעשות לו הנחה
של 50 אחוז, אך הלה בשלו, עיניו דומעות ללא הרף...**

"כמה עלי לשלם להקב"ה על שהוא 'מנשים' אותי כבר 87 שנים?" | הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בשיעור מאלף על האוצרות הרוחניים שניתן לאסוף מתקופה מיוחדת זו

קדושה וברכו. כאשר נחלה ושכב בביתו הגיע אליו אחד ממכרי לבקרו ולדרוש בשלומו, ובתוך הדברים בירכו שיעזור ה' ויבריא בקרוב ואז יוכל לשוב למנהגו לילך ל'כותל' ולהרבות בעניית אמן וקדושה. גער בו ר' נחום: לא תדבר ככה, אם הקב"ה הניח אותי בביתי - הרי כאן הכותל המערבי... וכאן הוא עניית קדושה וברכו... ועומק הדברים, כי עבד ה' עושה את רצונו של השי"ת ואינו עובד את עצמו, ואם רצון השי"ת שלא ילך לכותל ולא יענה איש"ר וקדושה, אזי אף לו אין צורך בזה... וכן הוא גם לימינו אנו, אם נגזר שלא להתכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הרי עלינו לקבל רצון ה' באהבה.

מעשה בשניים מחסידי הרה"ק ה'יסוד העבודה' ז"ע (ר' ברוך יהושע ור' משה דודקעס) אשר עמדו בתחנת הרכבת והמתנינו לבוא הרכבת אשר תובילם למחוז חפצם. באותה שעה עבר בסמוך להם חייל רוסי, והגיד להם אשר הוא יהודי, וכה סיפר להם, שבצעירותו היה אברך בעל משפחה והיה יושב על התורה ועל העבודה, עד שבאחד הימים נלקח בעל כרחו לצבא הצאר

אמנם גדול הצער והקושי על שנחסרה מאתנו הזכות לשבת על התורה ועל העבודה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אך האמת היא שהקב"ה נמצא עתה בבית כל אחד ואחד בישראל, ב'מרפסת הבית' או ב'ראש גגו' או בתוך הבית פנימה... וכמו שאמרו בעלי הרמז כי 'בידוד' עולה כמנין שם הוי"ה ב"ה (26), לרמז שהשי"ת נמצא עמנו כביכול בתוך ה'בידוד'.

כיוצא בדבר דרשו כמין חומר, שהנה כתב הרמב"ם (פ"ד מהל' אישות ה"א) שיכול אדם לקדש הרבה נשים בפעם אחת - ע"י שליח (עיי"ש), אך מ"מ פשיטא שאת ה'יחוד' אינו יכול לקיים לרבים כאחד, על דרך זה יאמר לדין בעת הזאת שהכל יושבים 'בדד' בבית, כי בוודאי הקב"ה 'מקדש עמו ישראל' כולם כאחד, אמנם עתה כביכול הקב"ה 'מתייחד' עם כל אחד בפני עצמו מתוך קירבה מיוחדת.

עוד בהאי עניינא, הגה"צ רבי נחום יאסער זצ"ל, מגדולי נקיי הדעת של ירושלים, היה רגיל ליל בכל יום להתפלל ב'כותל המערבי', כי היה מחזר אחר עניית 'אמן יהא שמיה רבא מברך',

סכום של 10,000 דולר בעד 'השימוש' במכונת ההנשמה. החל הזקן לייבב בבכי, ונכמרו רחמיהם עליו על שאין בידו סכום גדול זה, ואמרו לו שיעשו לו 'הנחה', ולא יצטרך לשלם כל כך הרבה, אך הלה בשלו, ועיניו דומעות ללא הרף, והבינו כי ככל הנראה גם לאחר 'ההנחה' עדיין הסכום רחוק מהישג ידו, וחזרו לומר לו שיורידו עוד מהתשלומים... והוא ממשיך להתייפח מאין הפוגה. קראו לעברו: ראינו את דמעותיך, ולא תצטרך לשלם אלא רק 50 אחוז ותו לא...

נענה להם מתוך בכי: שומע אני מדבריכם ש'טובת הנאה' ממכונת הנשמה לכמה ימים עולה עשרת אלפים דולר, א"כ כמה עלי לשלם להקב"ה על ש'מנשים' אותי כבר שמונים ושבע שנים... ומה אשיב לה'...

וכבר מצינו כן להדיא בגמ' (ב"מ פו.) על רבי שמעון בן חלפתא, שביום אחד היה לו חם מאוד, ובכדי להקל על עצמו עלה והתיישב בצלע ההר, ואמר לבתו שתנופף עליו במניפה ועי"ז יינשב רוח על פניו לצננו קימעא, והוא יתן לה בשכרה אגודות של בשמים הנקראי 'נרד'. בתוך כדי הדברים החלה רוח ממרום לנשב, אמר רבי שמעון בן חלפתא, כמה 'אגודות של נרד' עלינו לתת לבעל הרוח... ולענייננו יאמר, כמה עלינו לשבח לאדון הכל על אשר זכינו עד עתה להיות 'מיושבי בית המדרש'... כן נזכה בקרוב ממש ברחמי ה' המרובים.

(באר הפרשה תז"מ תש"פ)

הרוסי, שם מצא עצמו עומד מול נסיונות קשים ומרים על שמירת התורה והמצוות.

נאנחו החסידים מרוב צער על שככה עלה בגורלו. אמר להם החייל: הנה היה 'עדיף' להקב"ה שאשב בבית, על התורה ועל העבודה, מקיים מצוותיו ומחנך את בני ובנותי לשמור דרך ה', ומדוע הגלה אותי מביתי וממשפחתי, ושלחני אל הצבא במקום אשר איני יכול ללמוד ולשמור מצוותיו, ואין לבני ובנותי אב שיחנך אותם, אין זאת אלא מפני שלתועלתי עדיף שיהיה באופן הזה, שעל ידי כך תגיע נפשי לתיקונה ולשלמותה. נמצא ש'וויתר' הקב"ה על התועלת שלו כביכול מפני התועלת שלי... ואם כה רבו רחמיו עד שבחר להעדיף אותי מאותו, מה לי כי אתלונן ואצטער... פשיטא שאין לדמות את הנסיונות שעבר אותי חייל לענייננו, אך מעין הדברים נענה ונאמר, כי לכאורה היה יותר נחת רוח לפני הקב"ה אילו היינו מ'יושבי בית המדרש' - עוסקים בתורה ובתפילה בבתי מדרשות מתוך מנוחת הנפש, אך הקב"ה כביכול יותר על אותה נחת רוח, כדי להביא אותנו לידי תיקון נפשותינו, וא"כ מה לנו להתלונן...

ומעניין לעניין, שמעתי על איש זקן ובא בימים, והוא בין שמונים ושבע שנים, אשר לקה בנשימתו ל"ע, עד שהוכרח לחבר אותו למכונת הנשמה (רעספרעיטע"ר) למשך כמה ימים, עד שבחסדי השי"ת חזר לאיתנו, כה יאריך ימים ושנים בטוב ובנעימים. וכאשר 'השתחרר' מבית החולים אמרו לו פקידי בית החולים שעליו לשל

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

האם מותר לתלמיד לעקוף במכוניתו את רבו?

שבת דף נב

"חמור שעסקיו רעים כגון זה, מהו לצאת בפרומביא בשבת"

חמורו של לוי את חמורו של רבה בר רב הונא, וחלשה דעתו של האחרון מכך.

ומסביר רש"י שהיה סבור שעשה מדעת, דהיינו, שרבה בר רב הונא חשב שלוי עקף אותו בכוונה תחילה. ביקש לוי לפייס את רבה בר רב הונא, ולומר לו שלא התכוון לכך. מספרת הגמרא שלוי שאל את רבה בר רב הונא: "חמור שעסקיו רעים כגון זה, מהו לצאת בפרומביא בשבת", כלומר, האם נחשב הדבר לשמירה, או לא; ובכך התכוון לומר שחמור זה, שעסקיו רעים, הוא זה ש'אחראי' לעקיפה.

ורואים מכאן שלושה דברים לדינא.

מספר משפחות יצאו פעם בצוותא, בכמה מכוניות, לחתונה של אחד מבני המשפחה שנערכה בעיר אחרת. בדרכם נקלעו לפקקי תנועה כבדים, עד שאחד הנהגים איבד את סבלנותו והחל לעקוף את המכוניות האחרות.

לאחר הנסיעה אמר לו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שצריך הוא לדעת שלבד מכך שלעולם אסור לאבד את הסבלנות, במיוחד כשנמצאים בדרך, עוד יש עליו להזהר, שבמקרה שרבו נוסע במכונית לפניו, אסור לו לעוקפו.

דבר זה למדנו מהסוגיה במסכת שבת המספרת על לוי (בנו של רב הונא בר חייה) ורבה בר רב הונא שהיו הולכים בדרך, והקדים

הדבר השלישי שלומדים מהגמרא הוא, שאסור להקדים את רבו בדרך. שהתוספות (שם, ובברכות מו:), הקשו, שהרי אין מכבדין בדרכים אלא רק בפתח הראוי למוזוה? ותיצו, שהאיסור להקדים את רבו הוא רק אם יצאו לדרך כאחד, והולכים בחבורה אחת, אבל באמת כאשר כל אחד הלך לבדו, לצורך עצמו, ואירע שנפגשו בדרך, במקרה זה אין מכבדין בדרכים. וכיון שבמקרה שבו פתחנו יצאו המשפחות יחדיו לחתונה, אמרתי לנהג שאולי היה אסור לו לעקוף את רבו. (עלינו לשבח - וזאת הברכה)

האחד, שכשפוגעים חלילה בזולת, צריך להתנצל בפניו, וכל שכן ברבו. השני, לפעמים ההתנצלות בעצמה עלולה לפגוע, כיון שבכך מראה המתנצל שרבו הוא פגיע, ולכן צריך להתנצל בחכמה, וכגון על ידי ששאלו בהלכות שבת, ובתוך השאלה הוא אומר שחמור זה הוא פרא... דבר זה שכיח מאוד, כמו שקורה לפעמים שאדם מכובד היה בחופה, ולא נתנו לו ברכה, ומיד בתום הברכות ניגשים אליו ואומרים לו 'סליחה שלא כיבדנו אותך בברכה'... הלא אין לך פגיעה גדולה מזו, שסבורים שהאדם המכובד הזה נפגע.

יומא דהילולא

"מצאו לעצמכם עצה כלשהי להיפטר מאותו שר פלך", ענה הרה"ק מקרעסטיר זי"ע לרבה של דרצק'ה, "גם אני עשיתי כך עם שר הפלך שלנו"... הרב הופתע. "אדרבה, ילמדנו רבנו איזו עצה עלינו לנקוט?" בתגובה החל רבי ישעיהו ללסייף את המעשה הבא...

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע

ביום סגרירי אחד התקבצו כמה עשרות מיהודי דרצק'ה והתדפקו על דלת ביתו של רב העיר הגאון רבי צבי הירש הכהן זצ"ל, בנו של הגאון הנודע רבי יהונתן בנימין הכהן זצ"ל מסעליש בעל ה'נפש יהונתן'. "רבנו", הזדעקו הנכנסים בצוותא בקול בוכים, "כשל כוח הסבל, איננו יכולים עוד. אנא עוררו עלינו רחמי שמים התפללו לפני בורא עולם שייגמר הסבל הנורא הזה". הרב ישב נסער לשמע הדברים. המצב שגוללו הנכנסים לא היה זר לו, הוא היה מודע היטב לגל ההתנכלות האנטישמי הפוקד את עירו הקטנה והשלווה. פניו התעננו ונחרשו קמטים של צער. "אני עצמי קטונתי", מלמל הרב בענווה ושפלות רוח לאחר כמה רגעים, "מה אנו ומה כוחנו. אבל מה, הרי עומדים אנו בשלהי חודש שבט, בעוד כמה ימים יחול יום הילולתו של הצדיק רבי יצחק אייזיק'ל מקאליב זי"ע. אסע אפוא לקאליב לבקש רחמים על כולנו. אם ירצה ה' אפגוש שם גם את הצדיק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע ואבקש את ברכתו". כמה ימים לאחר מכן בתחילת חודש אדר יצא רבה של דרצק'ה את ביתו כשפניו מועדות לעיירה קאליב.

שמעון טיקוצקי

עננה מתוחה ריחפה על בתיה של דרצק'ה, העיירה השלווה והמטופחת השוכנת במחוז 'ביהר' שבהונגריה, לא הרחק מהעיר הנודעת דברצין. הדאגה והפחד הורגשו היטב בכל פינה, גם בלי שאיש ידבר על כך בקול. הכל החל עם מינויו של ה'שטוהלר', שר הפלך החדש לפני תקופה קצרה, מאז הפכו חייהם של יהודי העיירה דרצק'ה לסיט יומיומי מתמשך. יהודים חפים מפשע הושלכו לבית הכלא מבלי שכלל יבינו מה חטאם ופשעם. ז'נדרמים חמורי סבר החלו לשוטט תכופות ברחובות ובשווקים, מפליאים את מלקותיהם ביהודים תמימים וישרים שהואשמו בעבירות חסרות שחר. מאחורי מתקפת האנטישמיות האכזרית עמד שר הפלך החדש, מר קולמושי, שהתגלה חיש כשונא ישראל שטני ומרושע. באותה תקופה, בשנים שלאחר סיום מלחמת העולם הראשונה, סבלה הונגריה כולה מגל גואה של אנטישמיות. העם ההונגרי הפגוע שנאלץ לוותר בחירוק שיניים על חלקים נרחבים מארצו מצא ביהודים שער לעזאזל, שק חבטות נוח לכלות בו את זעמו ותסכולו. מדי תקופה עלתה לכותרות עיירה אחרת שחוותה את טעמה של ה'אנטיזמוס', האנטישמיות ההונגרית. עתה הגיע תורה של העיירה הקטנה דרצק'ה.

כל הדרכים המובילות לעיירה קאליב מלאו אדם. רבבות יהודי הונגריה עשו את דרכם כמו בכל שנה אל ציונו של הצדיק לשפוך שיח ותפילה. בין הבאים בלטה פמלייתו הגדולה של הצדיק המפורסם רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע, שנוהג היה להגיע לעיר מדי שנה לקראת יום ההילולא ולשהות בה כמה ימים לאחריו. הדבר היה בשנת תרפ"ה, שבועות ספורים לפני הסתלקותו

בתוך זמן קצר החלה ההתנכלות האנטישמית לתת את פרותיה. סוחרים אמידים ומבוססים החלו להתרושש ולרדת מנכסיהם, יהודים אנשי עמל שהתייצבו יום יום בחנותם חששו עוד לצאת מביתם שמא ייפלו כפרי בשל בידי השוטרים. המצב בדרצק'ה הלך והחמיר מיום ליום, הסבל והדאגה הגיעו עד נפש.

את קולו של השר ממשיך בדבריו. "אני רוצה שתיסע אליו ברגע זה ותבקש ממנו להתפלל לרפואת בני החולה. והיה אם אכן יצליח הרבי להציל את בני הנוטה למות, או אז מבטיח אני לשנות את יחסי ליהודים, לבטל את הגזירות הקשות שהטלתי עליהם ולהיענות מכאן ואילך לכל בקשה שלהם. אבל" - נעץ השר את עיניו האכזריות בפני איש שיחו - "אם הרבי לא יצליח לרפא את בני כפי שביקשתי, אם בסופו של דבר ימות בני במחלתו - כי אז מבטיח אני נאמנה לגרש את כל יהודי המחוז מבתיים בעירום ובחוסר כל מבלי שיורשו לקחת עימם אפילו שרוך נעל מכל נכסיהם הרבים. האם הבנת אותי ברור?" -

ר' אהרן הנגיד הנהן בראשו כמי שכפאו שד ויצא מהחדר מצומרר עד עמקי נשמתו. הסיפא בדבריו של השר לא הותירה לו מקום לספקות מיותרים. סכנת גירוש נוראה מרחפת ברגע זה על כל יהודי המחוז. כעבור כמה רגעים כבר ישב ר' אהרן ב'אוטומוביל' - המכונית הממונעת שהחלה להיראות באותם ימים באירופה, והורה לנהג לנסוע במהירות המקסימלית אל העיירה הסמוכה קרעסטיר.

כל עוד נשמתו בו נכנס ר' אהרן לחצרו של הצדיק מקרעסטיר. "הכניסו אותי אל הצדיק תיכף ומיד", זעק ר' אהרן בקול מפוחד מבשר רעות. "סכנה חמורה מרחפת על כולנו". עד מהרה הוכנס אל הצדיק שביקש לשמוע בשל מה החרדה הגדולה.

"הרגע, דברי חכמים בנחת נשמעים", אמר לו רבי ישעיהלי לאחר ששמע את דבריו, בעודו שולף שתי קוביות סוכר מקופסא שהייתה מונחת בקביעות על שולחנו. "הא לך שתי קוביות סוכר, קח אותן וחזור במהירות לעירך, לך לביתו של השר ואמור לו להניח את הקוביות בפיו של הבן החולה. אל תהסס. אפילו אם הבן כבר יגסס באותה שעה, המס את הסוכר במים וטפטף את המים לפיו. לאחר מכן פנה אל השר ובקש ממנו לחזור בפניך ב'תנאי כפול' על הבטחתו להיטיב עם יהודי האזור אם בנו יירפא ממחלתו. אם כך תעשה, בעזרת ה' הבן יחלים ממחלתו ויבריא כאחד האדם".

ר' אהרן עשה כמצוותו של הצדיק מקרעסטיר מבלי להחסיר דבר. מיהר לביתו של השר, המיס את הסוכר במים וטפטף לגרונו של הילד שכבר החל לגסס ולפרפר. כעבור כמה דקות פתח החולה את פיו ועיניו לראשונה מזה שבועות, לאחר כמה שעות נוספות של שינה החל הילד למלמל כמה הברות לא ברורות, אך מגמת ההשתפרות הלכה והתקדמה. אחרי כמה שבועות חזר הילד להשתובב על רגליו כאחד האדם, ויהי לפלא.

אבי החולה שר הפלך שנפעם והתרגש מהפלא הגדול שהתרחש לנגד עיניו, קיים את הבטחתו ושינה על אתר את יחסו ליהודי המחוז שבשליטתו. מאז ואילך ידעו כל יהודי האזור שקט ושלווה.

את הסיפור הזה סיפר הצדיק רבי ישעיהלי מקרעסטיר בעצמו באוזני רבה של דרצק'ה, משל לא מדובר במעשה פלאים כי אם בהתרחשות טבעית מובנת מאליה, והפטיר באותה נימה של

של הצדיק מקרעסטיר לעולם שכולו טוב. חדר אכסנייתו של הרבי מקרעסטיר היה מלא וגדוש בעשרות חסידים שביקשו לגשת אל הצדיק ולמסור לו פתקה לבקש ברכה וישועה בענייניהם. משנודע לרבי ישעיהלי כי רבה של דרצק'ה בין הנוכחים, הורה מיד להכניס עבורו כסא ולהושיבו לצדו. לאחר שהתיישב, פנה הצדיק לרבי צבי הירש ושאל בשלומו.

"שליח ציבור אנכי היום", השיב רבה של דרצק'ה רבי צבי הירש נרגשות. "לא בשל ענייני האישיים באתי לכאן, כי אם עבור בני עירי המתענים תחת ידי ה'שטוהלר', שר הפלך האנטישמי המתנכל להם בכל דרך שהיא מזה תקופה ארוכה. יעתיר נא הרבי הקדוש עבורנו שניפטר מעולו של אותו רשע אחת ולתמיד".

רבי ישעיהלי ידוע היה בכוחו השמימי להשבית אויב ומתנקם, להעביר מהעולם צוררים ומציקים. פעם כשהתבטא מאן דהו באזני הצדיק רבי הרצק'ה מראצפערט זי"ע כי בימינו ישנם 'המנים' רבים מספור אך אין מרדכי אחד שיעמוד מולם, הזדעזע רבי הרצק'ה וקרא לעברו: "בדורנו יש את רבי ישעיהלי מקרעסטיר, הוא בכוחו לבדו יכול להשבית מדי יום מאה 'המנים'..."

כסבורים היו הנוכחים, שגם הפעם יגזור הצדיק על אותו רשע כראוי לו. אלא שהפעם הגיב הצדיק בדרך אחרת. "גיבט איך א עצה מיט אייער שטוהל, איך האב מיך אויך א עצה געגעבין" - לכו ומצאו לעצמכם עצה כלשהי להיפטר מאותו שר פלך, גם אני עשיתי כן כשמדובר היה בשר הפלך שלנו" - השיב הצדיק רבי ישעיהלי כשבת שחוק קלה מבצבצת בזוויות חרכי עיניו.

"אדרבה", מלמל הרב המופתע בתגובה, "ילמדנו רבנו איזו עצה עלינו לנקוט?"

"אספר לכם גופא דעובדא", השיב לו רבי ישעיהלי, והחל לספר לו את המעשה הבא:

בעיר הסמוכה לקרעסטיר התגורר שר פלך שונא ישראל מושבע. אף הוא השביע את יהודי האזור הנתונים תחת שליטתו במרורים. מדי יום ניתכו על היהודים גזירות ומסים בלתי נסבלים. הפחד והחרדה מפני הבאות הלכו והתעצמו מיום ליום. באחד הימים נפל בנו של אותו שר, ילד כבן עשר, למחלה מסוכנת. טובי הרופאים והמומחים שהוחשו למיטתו השיבו כולם את אותה תשובה: זוהי מחלה נדירה ולא מוכרת, מחלה חשוכת מרפא. אין לנו מה לעשות, לא ניתן להציל את חייו של הילד.

ככל שנקפו הימים הלך מצבו של הילד והידרדר, גופו הצטמק וכחש עד שהגיע לשערי מוות. באותה עיר התגורר יהודי נכבד, ר' אהרן שמו, עשיר בעל ממון ואף מקורב למלכות. באחד הימים קרא לו שר הפלך לשיחה בארבע עיניים. "שמעתי שאתה מבקר מדי פעם בהיכלו של הרבי מקרעסטיר", פתח השר את שיחתו המסתורית. ר' אהרן הנהן בראשו בחיוב והתמלא דאגה. מה עכשיו? מי יודע מה זומם שר הפלך לעולל לאותו צדיק קדוש... "שמעתי שהרבי הזה הוא איש מופת", שמע ר' אהרן ההמום

פשטות וענווה: "כך נהגתי אני בשר הפלך של אזורנו, מציע אני אפוא לכבודו שיעשה אף הוא דבר דומה"...

סימני פליאה הצטיירו על פניו של הרב. "רבנו, לשר הפלך שלנו אין בן, ולי אין קוביות סוכר לתת לו".

אולם הצדיק מקרעסטיר לא שינה את דעתו. "קוביות סוכר אפשר לקנות בכל חנות", הגיב הצדיק בפשטות, "אך לא זו הנקודה. בעזרת ה' תמצאו גם אתם עצה כלשהי ותיפטרו במהרה מעולו של השר".

הרב יצא מחדרו של הרבי בתחושות מעורבות. ככל שניסה להוגיע את מוחו לא עלה בידו למצוא רעיון כלשהו כפי שהורה לו הצדיק.

כמה שבועות לאחר מכן, בג' אייר תרפ"ה נסתלק הצדיק מקרעסטיר לעולמו. רבה של דרצקה נסע להשתתף בהלווייתו של הצדיק. בשובו הביתה המתין לו אחד מיהודי העיירה ובפיו תגלית מרעישה: "יש בידי תיעוד של לא פחות מתריסר מקרים בהם עבר שר הפלך שלנו קולמושי על החוק הפלילי. אם ניידע בדבר את השלטונות יהיה זה בוודאות סופו של השר", לחש

היהודי באוזני הרב.

רבי צבי הירש, שזה עתה חזר מהלווייתו של הצדיק, ראה בכך אצבע אלוקים גלויה. ללא ספק, לעצה הזו התכוון הרבי הקדוש מקרעסטיר, הרהר לעצמו בהתרגשות.

כעבור כמה ימים נשלחו המסמכים המפלילים ללא שם השולח לרשויות החוק. לא עברו כמה ימים ושר הפלך קיבל הוראה להתייצב בפני הממונים עליו לשימוע בגין עברות שונות. בדרך לא דרך נודע לו כי ידם של יהודי דרצקה בנידון, הוא קרא לראש הקהל של העיירה לביתו והתחנן בפניו לבקש משולחי המכתב לחזור בהם מתביעתם, כשהוא מתחייב לשנות לעד את יחסו ליהודים.

לאחר שנועץ בראשי ונכבדי הקהילה ניאות רבי צבי הירש רב העיירה לקבל את בקשת השר ולמשוך את העתירה ברגע האחרון. את הסיפור הזה רשם בעל המעשה, הגאון רבי צבי הירש הכהן זצ"ל, בספרו על התורה 'ליקוטי צבי', והוא מסיים וכותב: "מאז עברו כמה ימים ושנים, הרבה עבר על ראשינו מהמים הזידונים חדשים מקרוב באו אשר לא שערום אבותינו, והשר ההוא עוד עומד לימין צדקנו..."

(המבשר תורני)

השו"ת היומי

ספירת העומר וברכת המזון - איזו מהן קודמת?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

חיוב לאכול פת וברכת המזון היא מצוה של רשות, בזה הרשות בידו להקדים איזה שירצה, או בהמ"ז או ספירה, אך בשבת שיש חיוב לעשות סעודת פת, נמצא שברכת המזון היא חובה וקודמת לספירת העומר משום תדיר, שספירת העומר זה רק ארבעים ותשע יום ולברכת המזון של חובה יש חמישים שבתות בשנה וגם ימים טובים, לכן זה נחשב תדיר.

אכן לדעת הגרעק"א סוף סי' תפ"ט יש להקדים מצוה שחיובה מן התורה למצוה דרבנן, ולפי דבריו גם ביום חול יש להקדים ברכת המזון אם אכל כדי שביעה שחיובו מן התורה, לפני ספירת העומר בזמן הזה שהיא דרבנן, וכן דעת הצ"ח ברכות מ"א, וחולקים על השאגת אריה שסובר שאין קדימה למצוה דאורייתא על דרבנן ע"ש טעמו ואכמ"ל.

שאלה: בשבתות של שעון קיץ שזמן סעודת שבת מתאחר, יש משפחות שמקבלות שבת מפלג המנחה ומתפללים מעריב מוקדם ואוכלים סעודת שבת מבעוד יום, וסופרים ספירת העומר לאחר הסעודה. והשאלה האם ספירת העומר קודמת לברכת המזון, או שמא ברכת המזון קודמת ואחר כך ספירת העומר, והאם יש חילוק בין ברכת המזון של שבת או של יום חול.

תשובה: הגר"ח פלאגי בספרו 'מועד לכל חי' (סי' ב' סי"ג) דן בזה, וכתב שיש נוהגים לספור לפני שאוכלים את הפירות בסוף הסעודה כדי שתהיה להם תזכורת לספירה, שלא אוכלים מנה אחרונה עד שספרו. אבל כתב שהשאגת אריה (סי' כ"ב) כתב שיש להקדים ברכת המזון שהיא תדיר לספירת העומר. עוד כתב ה'שאגת אריה', שיש לחלק בין יום חול לשבת, שביום חול שאין

מדוע הנהיגו חכמינו ז"ל את 'תענית בכורות' בערב פסח?

ויש שפירש מנהג זה על פי דברי הגמרא שאדם שהתרחש לו נס מתמעטים זכויותיו, וכיון שנעשה לבכורים נס מיוחד להצלתם, והתמעטו זכויותיהם, נהגו לצום ולהרבות זכויות. וכשערב פסח חל בשבת - בשולחן ערוך הביא מחלוקת ראשונים אם הבכורים צמים ביום חמישי, או שפטורים מלצום; ולדעת הרמ"א, צמים ביום חמישי.

[ב"י ושו"ע תע, א-ב, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 219]

מנהג ישראל מימות עולם, אשר נרמז כבר בתלמוד הירושלמי, שהבכורים צמים בערב פסח, וצום זה נקרא 'תענית בכורות'. מנהג זה, הוא זכר לנס שנעשה לבכורי ישראל במכת בכורות, שבו מתו כל בכורי מצרים, והם ניצולו.

ויש שפירש מנהג זה - שבערב פסח במצרים, ביום שלפני מכת בכורות, צמו בכורי ישראל כדי שלא ימותו בעוונם בלילה; וכזכר לתענית זו הנהיגו שיצומו בכורי ישראל בערב הפסח לדורי דורות.

האם בכורה מחויבת ב'תענית בכורות'?

ואם גם אביו בכור, תצום אמו עבורו; ויש אומרים שתעניתו של האב מועילה גם עבור הבן, ובשעת הצורך ניתן להקל. וגר צדק שהוא בכור לאביו - הורו הפוסקים שאינו חייב לצום, אך מכיון שיש מקום לחייבו בתענית, ישתתף בסעודת מצוה, כדי להיפטר בוודאות, (ראה להלן).

[שו"ע תע, א-ב, ומשנ"ב ד וט; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

בין בכור שנולד ראשון לאביו, ובין בכור שנולד ראשון לאמו, חייבים ב'תענית בכורות'. ובשולחן ערוך הביא את דעת הראשונים הסוברים שאף בכורה נקבה צריכה לצום, והרמ"א הביא דעת ראשונים הסוברים שאינה צריכה לצום, כיון שאין לנקבה קדושת בכורה לשום ענין. ובכור שנולד בניתוח קיסרי - שפטור מפדיון הבן - נחלקו הדעות אם מחויב בתענית זו. ובכור קטן שאינו יכול לצום - אביו צם בעבורו עד שיגדל.

מה צריך הבכור לאכול ב'סיום' כדי להיפטר מתענית בכורות?

שהשתתפות בסעודה צריכה להיות באכילת כזית ממיני מזונות, או בשתיית רביעית יין; ויתכן שניתן להיפטר גם באכילת כזית תמרים.

ובכור שלא שמע את הסיום עצמו, אך השתתף בסעודה, או ששמע את הסיום אך לא השתתף בסעודה - נחלקו הפוסקים אם די בכך כדי לפוטרו מהתענית.

[משנ"ב תע, י; וראה שם, ב, ושעה"צ ו;]

ביאורים ומוספים דרשו, 16, 17, 19, 23; וראה שם, 20]

מנהג רוב ישראל מקדמת דנא, שמפאת חולשת הגוף וכן מחמת הטירחה הרבה בערב הפסח, אין הבכורים צמים בפועל בערב הפסח, אלא משתתפים בסעודת מצוה, כגון ברית מילה, פדיון הבן, סיום כתיבת ספר תורה, או סיום לימוד מסכת, ובכך נפטרים מחובת התענית.

ורבים נוהגים לפטור עצמם בסיום מסכת אף כשהם עצמם לא למדו את המסכת, אלא מתקבצים יחד לשמוע את סיום המסכת מפי המסיים, ואחר כך משתתפים בסעודת הסיום. ויש שכתבו

* כשמייעדים בהמה מסוימת לשחיטה לצורך אכילת הבשר בחג הפסח, ניתן לומר: "זה לחג", או: "זה ליום טוב" אבל לומר: "זה לפסח", משום שבכך נראה כאילו מקדיש את הבהמה לקרבן פסח. ואף על בשר של בהמה שכבר נשחטה, אסור לומר כך. ובדיעבד - הם מותרים באכילה, משום שידוע שכוונתו לייעדם לאכילה בחג הפסח. ולדעת השולחן ערוך, האיסור אמור רק לגבי בהמה, או בשר בהמה, אך לא לגבי עופות, דגים, וכל מאכל אחר שמייעדים לחג הפסח. ויש המחמירים גם בנוגע למאכלים אחרים. ורצוי להחמיר כדעה זו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להשתמש בפסח בכלי חמץ ששימשו לחמץ צונן בלבד?

להסיר כל שארית של חמץ העלולה להיות דבוקה לכלי. וכלי ששימש לחמץ שומני, יש לשפשפו בִּיתר שאת. ומנהג ישראל עוד מזמן רבותינו הראשונים, שלא להשתמש בפסח בכלי חמץ העשויים מחרס, ואף מאכל צונן ויבש אין מניחים בו. ויש שכתב שכך המנהג גם בנוגע לכלי זכוכית.

כלי המשמש לחמץ צונן, אך מעולם לא 'נבלע' בו טעם חמץ - דהיינו, שהניחו בתוכו רק מאכלי חמץ יבשים, ולא הושרה בתוכו חמץ בנוזל למשך עשרים וארבע שעות רצופות - מותר להניח בתוכו בפסח אפילו מאכל חם. אולם, כמובן, חובה להדיח את הכלי היטב לפני הפסח, דהיינו לשפשפו במים ולרוחצו, כדי

[שו"ע תנא, כב, ומשנ"ב קכד, קכה ריקלג; ביאורים ומוספים דרשו, 114-116]

הלוח היומי

ג' באייר | רבי אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל, מהרא"ל צינץ מפלאצק, ב' גט מקושר, טיב קידושין/ החליצה, קומץ המנחה, מלא העומר, יעלת חן ועוד

תש"ג, נפילת גטו ורשה עם סיום המרד הנורא שבו נהרגו ונשרפו עשרות אלפי יהודים הי"ד ושאר התושבים הועברו למחנות ריכוז והשמדה הי"ד.

יארציט:

תק"ה: רבי יהודה לייב מפיסטין זצ"ל, ובהמשך מקולומאי, תלמיד הבעש"ט.

תקצ"ג: רבי אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל, מהרא"ל צינץ מפלאצק, ב' גט מקושר, טיב קידושין/החליצה, קומץ המנחה, מלא העומר, יעלת חן ועוד.

תרי"ג: רבי יצחק ב"ר שלמה פרחי זצ"ל, המגיד הירושלמי ור"י חיי עולם, ב' אמרי נועם, מתוק לנפש, זכות הרבים ועוד.

תרפ"ג: רבי יששכר בער ב"ר יעקב קאהן זצ"ל, ב' בית יששכר ועוד.

תרפ"ה: רבי ישעיה ב"ר משה שטיינר זצ"ל, מקרסטיר.

תשס"ה: רבי אבא מרדכי ב"ר שאול יוסף ברמן זצ"ל, ר"י עיון התלמוד.

תשע"ז: ר' משה ב"ר ברוך חורי/חורב זצ"ל, ר"מ כסא רחמים, ב' אור החכמה ועוד.

כיצד ייתכן שהשומע לשון הרע ייחשב כמספר לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

כתב הגר"ח קניבסקי.
לטעם האחרון יש נפקא מינה לדינא: מה הדין במי שאינו מקבל את הדברים בלבו, ורק בפיו מסכים להם? כתב הג"ר ראובן גרוזובסקי (ספר זכרון אבן ציון עמ' תקמג) שעובר בכך איסור [מלבד איסור שמיעת לשון הרע], שהרי בכך שאומר שמקבל את הדברים, הוא מחזק את המספר וגורם לו להמשיך לספר. ובנוסף, אם נמצא עמהם עוד איש אחר, מבואר בספר 'שערי תשובה' שהשומע ומקבל את הדברים נחשב ג"כ כמספר, שהרי בכך שמקבל את הדברים מחזק את אמיתות הסיפור בעיני האחר וגורם לו להאמין ולקבל.

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (הלכות רכילות כלל ה' סעיפים א-ב) מביא רבנו כי עוון המקבל לשון-הרע חמור יותר מהמספר עצמו. בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים מספר טעמים לכך: המהרש"ל מסביר, שהטעם הוא משום שעל ידי המקבל נגמר הדבר. וכעין זה כתב בספר ארח מישרים (סימן ח' ס"ק כ"ג), שעל ידי קבלת הלשון נעשה הנזק למי שעליו סופרו הדברים, ואילו המספר רק גרם לזה, וראה עוד שם. כמו כן כתב, שעל ידי שהניח למספר לומר את הדברים, ביטל מצוות הוכח תוכיח; ועוד, שהרי ידוע הכלל "לא עכברא גנב אלא חורא גנב", ועל ידי ששומע ממנו, מרגיל אותו להמשיך לספר לשון הרע. וכעין זה

י"ח לעומר

כתב ה"חינוך": מצוה שלא לנקום - שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב עד רע, הוא סיבה שתבוא אליו מאת השם ברוך הוא, על כן כשיצערהו או יכאיבהו אדם, ידע בנפשו כי עוונותיו גרמו והשם ית' גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו, כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב.

(החינוך מצוה רמא)

אם אדם מסוים גרם לנו צער, נתאמץ שלא לנקום בו, ונתחזק באמונה שהוא רק שליח מאת השי"ת לבצע את מה שנגזר עלינו מחמת עוונותינו.